

Електронний журнал «Ефективна економіка» включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Категорія «Б», Наказ Міністерства освіти і науки України № 975 від 11.07.2019). Спеціальності – 051, 071, 072, 073, 075, 076, 292. Ефективна економіка. 2025. № 6.

DOI: <http://doi.org/10.32702/2307-2105.2025.6.65>

УДК 339.94

Т. М. Паневник,

к. е. н., доцент, доцент кафедри прикладної економіки,

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-0248-1608>

Н. К. Болгарова,

к. е. н., доцент, доцент кафедри економічної теорії,

Національний університет біоресурсів та

природокористування України

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4212-6061>

ІНВЕСТИЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТНК В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНИХ ВИКЛИКІВ

T. Panevnyk,

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
Applied Economics,*

Ivano-Frankivsk National Technical University of Oil and Gas

N. Bolgarova

*PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of
economic theory,*

National university of life and environmental sciences of Ukraine

INVESTMENT ACTIVITIES OF TNCs IN THE FACE OF GLOBAL CHALLENGES

У статті розглянуто інвестиційну діяльність транснаціональних корпорацій (ТНК) в умовах глобальних викликів. Визначено, що інвестиційна діяльність ТНК відіграє визначальну роль в умовах зростаючих глобальних викликів. Розглянуто найбільш важливі глобальні виклики в сучасних умовах. Зокрема, підкреслено посилення геополітичної та фінансово-економічної нестабільності в світі внаслідок російсько-української війни.

Визначено сутність та проведено аналіз глобальних прямих іноземних інвестицій (ПІІ). Оцінено надходження ПІІ в розвинені країни та країни, що розвиваються. Підтверджено, що основними суб'єктами, що здійснюють прямі іноземні інвестиції, в сучасних умовах є транснаціональні корпорації.

Проведено аналіз динаміки основних макропоказників діяльності найбільших транснаціональних корпорацій. Розглянуто динаміка активів, обсягів реалізації та чисельності персоналу у закордонних підрозділах та країнах реєстрації ТНК. Розглянуто основні нефінансові транснаціональні корпорації з найбільшими обсягами іноземних активів. Виявлено зростання частки внутрішніх активів у загальній сукупності активів найбільших ТНК внаслідок зростання внутрішніх інвестицій та реінтеграції частини операцій у національні юрисдикції та збільшення реалізації продукції у країні реєстрації ТНК. Визначено збереження високого рівня економічної активності ТНК із поступовим переходом до активного використання різноманітних форм прямого інвестування (greenfield projects, international project finance deals, cross-border mergers and acquisitions – M&As), що поєднують глобальну присутність з регіональним фокусом. Проведено оцінку кількісних показників основних форм прямих іноземних інвестицій, що реалізують транснаціональні корпорації. Акцентовано увагу на тому, що інвестиційна поведінка ТНК в умовах глобальних змін визначатиме траєкторію розвитку як окремих держав, так і світової економіки загалом. Визначено пріоритетні напрями активізації інвестиційної діяльності ТНК.

The article examines the investment activities of transnational corporations (TNCs) in the context of global challenges. It is determined that the investment activities of TNCs play a decisive role in the context of growing global challenges. The most important global challenges in modern conditions are considered. In particular, the intensification of geopolitical and financial and economic instability in the world as a result of the Russian-Ukrainian war is emphasized.

The essence of global foreign direct investment (FDI) is determined and an analysis is conducted. FDI inflows into developed and developing countries are assessed. It is confirmed that the main entities carrying out foreign direct investment in modern conditions are transnational corporations.

The dynamics of the main macro indicators of the activities of the largest transnational corporations are analyzed. The dynamics of assets, sales volumes and personnel in foreign divisions and countries of registration of TNCs are considered. The main non-financial transnational corporations with the largest volumes of foreign assets are considered. The increase in the share of domestic assets in the total assets of the largest TNCs was revealed due to the growth of domestic investments and the reintegration of part of operations into national jurisdictions and the increase in sales of products in the country of registration of the TNC. The preservation of a high level of economic activity of TNCs with a gradual transition to the active use of various forms of direct investment (greenfield projects, international project finance deals, cross-border mergers and acquisitions – M&As) that combine global presence with a regional focus was determined. The quantitative indicators of the main forms of foreign direct investment implemented by transnational corporations were assessed. Attention was focused on the fact that the investment behavior of TNCs in the context of global changes will determine the development trajectory of both individual states and the world economy as a whole. Priority areas for activating the investment activity of TNCs were identified.

Ключові слова. Глобальні виклики, транснаціональна корпорація, прямі іноземні інвестиції, інвестиційна діяльність, глобалізація.

Keywords. Global challenges, transnational corporation, foreign direct investment, investment activity, globalization.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Розвиток сучасної системи економічних відносин відбувається під впливом прискореної глобалізації. Основною силою цього процесу є транснаціональні корпорації (ТНК). Вони виступають потужною складовою корпоративного бізнесу, діють у міжнародному масштабі та відіграють провідну роль у світовій економіці. Розвиток міжнародного виробництва та розподілу прямих іноземних інвестицій є основою інтенсивного розвитку ТНК у світовій економіці.

Останнє десятиліття представлене глобальними викликами, що докорінно змінюють логіку інвестиційної поведінки ТНК: від пандемії COVID-19 та розриву ланцюгів постачання – до повномасштабної війни в Україні, енергетичної нестабільності, геополітичної напруженості та зміни клімату. На фоні цих процесів відбувається трансформація інвестиційних стратегій ТНК: зниження активності у регіонах, посилення локалізації виробництва, перегляд геоекономічних пріоритетів, зростання значення цифровізації, екологічності та стійкості.

У цьому контексті значно зросла роль ТНК, які не лише забезпечують основний обсяг ПІІ у глобальному масштабі, але й виступають провідниками технологічних, організаційних та фінансових інновацій. Таким чином, аналіз сучасної інвестиційної діяльності ТНК в умовах глобальних викликів потребує поглибленого аналізу та подальших досліджень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Дослідженням особливостей ТНК, зокрема інвестиційною діяльністю ТНК займалося чимало зарубіжних і вітчизняних вчених, зокрема:

Писаревський М. І., Кірієнко С. О. досліджували проблеми формування і реалізації інвестиційної діяльності ТНК в умовах цифровізації світової економіки [1], Тарасевич Н. В. вивчала роль транснаціональних корпорацій у міжнародних економічних відносинах [2], Прушківська Е. В., розглядала теоретичних основ розвитку новітніх форм міжнародного бізнесу в умовах глобалізації [3], Жиленко К. М. систематизував та аналізував моделі поведінки ТНК [4], Шевченко Ю. А. досліджувала інвестиційну діяльність ТНК в напрямі інноваційної сфери [5], Воскобоєва О. В., Ромащенко О. С. вивчали питання функціонування ТНК в Україні [6], Пугач А. М., Пугач В. А. досліджували питання розвитку ТНК в умовах глобалізації [7], Кухарик В. розглядала сучасні тенденції розвитку міжнародної інвестиційної діяльності ТНК [8], Євтушенко Н.О. досліджував стан та перспективи розвитку прямого інвестування [9].

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою статті є дослідження інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій в умовах глобальних викликів. Досягнення поставленої мети в рамках даного дослідження передбачає вирішення наступних завдань:

- розглянути найбільш важливі глобальні виклики в сучасних умовах;
- зробити аналіз глобальних прямих іноземних інвестицій;
- провести аналіз динаміки основних макропоказників діяльності найбільших транснаціональних корпорацій;
- визначити сучасні тенденції розвитку міжнародної інвестиційної діяльності ТНК в умовах глобальної нестабільності;
- визначити пріоритетні напрями активізації інвестиційних процесів ТНК.

Виклад основного матеріалу дослідження. У сучасних умовах глобалізованої економіки інвестиційна діяльність відіграє вирішальну роль у забезпеченні економічної стійкості, зростання та структурної трансформації. Прямі іноземні інвестиції (ПІІ) як ключова форма довгострокового капіталовкладення набувають особливого значення в контексті посилення

геополітичної напруги, перебоїв у глобальних ланцюгах постачання, трансформації енергетичних ринків, цифровізації економіки та посилення екологічних вимог.

До числа найбільш актуальних глобальних викликів, згідно з класифікацією К. Гельсдорфа, належать [10]: зміна клімату; значний розрив у рівнях доходів людей; фінансово-економічні кризи; продовольча безпека; обмеженість, забрудненість та нерівномірний розподіл прісних водних ресурсів; енергетична безпека; масова міграція спричинена геополітичними та економічними проблемами; демографічні зміни зумовлені зростанням, старінням та урбанізацією населенням; пандемії; війни.

Повномасштабна війна в Україні та введення санкцій проти росії посилили глобальні трансформації, призвели до загострення геополітичної й економічної нестабільності та посилення глобальних викликів. Це зумовлює необхідність збільшення видатків на оборону, соціальні, екологічні потреби внаслідок посилення тиску на світову фінансову систему в цілому та висвітлює глибоку взаємозалежність і вразливість сучасного світу, підкреслюючи необхідність глобальної співпраці для забезпечення стабільності та розвитку [11].

В сучасних умовах відбувається глобальна трансформація процесів виробництва, розподілу, обміну та споживання в напрямі пошуку подолання існуючих викликів та формування нових можливостей подальшого розвитку. Транснаціональні корпорації в цих умовах є потужним суб'єктом структурних змін в макроекономічних процесах, що впливають на глобальні фінансово-економічні процеси, інтенсифікацію економічного зростання, міжнародну конкурентоспроможність, науково-технічний прогрес соціокультурні та екологічні параметри світу. ТНК працюють у різних країнах, здійснюючи виробництво, зокрема на основі прямих іноземних інвестицій та контролюючи свої закордонні філії [1].

Згідно з п'ятим виданням *«Бенчмарк-дефініції прямих іноземних інвестицій»*, підготовленим ОЕСР (2025), прямі іноземні інвестиції є

категорією транскордонних інвестицій, що передбачає встановлення тривалого інтересу резидента однієї країни в підприємстві, розташованому в іншій країні [12].

Динаміка глобальних ПІІ демонструє значне скорочення їх припливу у 2020 р., викликане пандемією COVID-19, яке було подолано у 2021 р. Проте у 2022 р. внаслідок геоекономічних та безпекових викликів, зокрема війни росії проти України, відбулося суттєве уповільнення глобальних ПІІ на 16,4%, а в розвинених країнах на 41,8%. Країни, що розвиваються у 2022 р. мали незначне збільшення притоку ПІІ (на 4,5%). Міжнародне проектне фінансування та трансграничні злиття особливо постраждали від більш жорстких умов фінансування, зростання відсоткових ставок та невизначеності на ринках капіталів [13].

У 2023 р. глобальні потоки прямих іноземних інвестицій зменшилися на 1,8% (до 1,33 трлн. дол.) внаслідок скорочення потоків до країн, що розвиваються, на 6,7% (до 867 млрд. дол.) при одночасному зростанні потоків ПІІ до розвинених країн на 8,9% (до 464 млрд. дол.). В цей час США залишалися найбільшою економікою для ПІІ, а питома вага розвинених країн у глобальних ПІІ у 2023 р. становила 2/3 від загального обсягу (рис. 1.).

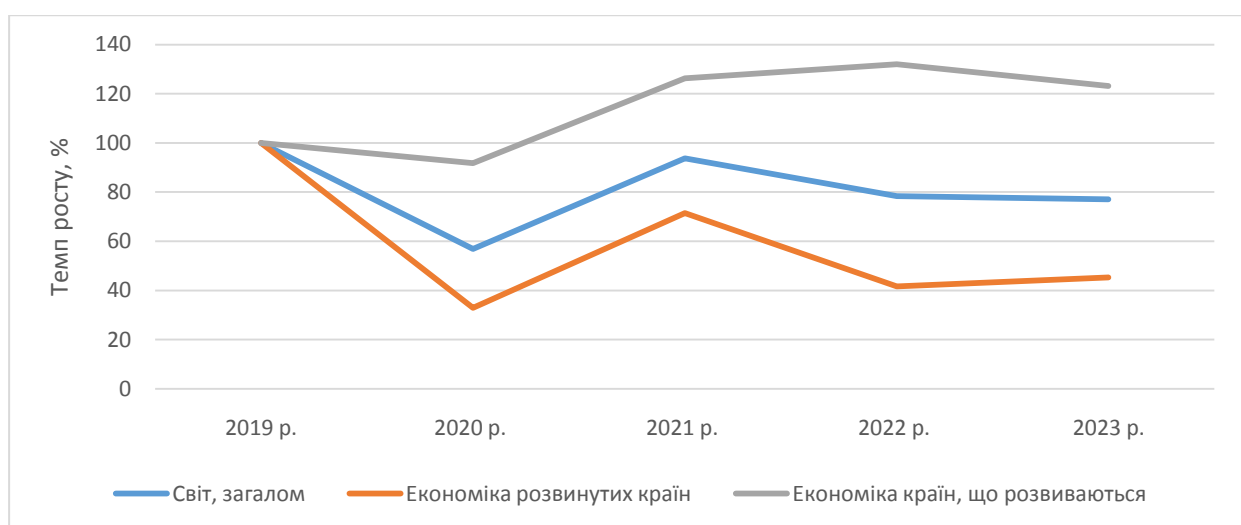

Рис. 1. Динаміка припливу (надходження) ПІІ у світі

Джерело: сформовано авторами на основі [13; 17].

ПП відіграють ключову роль у глобалізованій економіці, оскільки сприяють трансферу капіталу, технологій, управлінських практик і доступу до ринків. Основними суб'єктами, що здійснюють прямі іноземні інвестиції, є транснаціональні корпорації. Транснаціональні корпорації сприяють розширенню міжнародної інвестиційної діяльності та руху капіталу у міжнародному просторі.

На сьогодні 100 найбільших транснаціональних корпорацій мають у своєму розпорядженні світові активи на загальну суму понад 3,1 трильйона доларів, контролюють близько 90% прямих капіталовкладень за кордоном [14].

В десятку найдоходніших компаній світу в 2024 р. входять Walmart, Amazon, State Grid Corporation of China, Saudi Aramco, Sinopec Group, China National Petroleum Corporation, Apple, UnitedHealth Group, Berkshire Hathaway, CVS Health (табл. 1).

Таблиця 1. ТОП-10 компаній світу за доходами

№ п/п	Назва компанії	Напрямок діяльності	Дохід, млрд дол.	
			2024 р.	2023 р.
1	Walmart	Роздрібна торгівля	648,1	611,3
2	Amazon	Електронна комерція, хмарні технології	574,8	469,8
3	State Grid Corporation of China	Енергетика (електропостачання)	545,9	460,6
4	Saudi Aramco	Нафтогазовий сектор	494,9	400,4
5	Sinopec Group	Нафтогазова та хімічна промисловість	429,7	401,3
6	China National Petroleum Corporation	Нафтогазовий сектор	411,7	476
7	Apple	Продажі iPhone та схожих товарів.	117,2	383,3
8	UnitedHealth Group	Товари для охорони здоров'я	404,2	371,6
9	Berkshire Hathaway	Диверсифікований холдинг	364,5	276,1
10	CVS Health	Охорона здоров'я, фармацевтика	357,8	292,1

Джерело: сформовано авторами на основі [16].

Аналіз динаміки основних макропоказників діяльності 100 найбільших транснаціональних корпорацій протягом 2020-2023 рр. показав зростання

глобальної активності після пандемії COVID-19 на фоні посилення глобальних викликів та нестабільності (рис. 2).

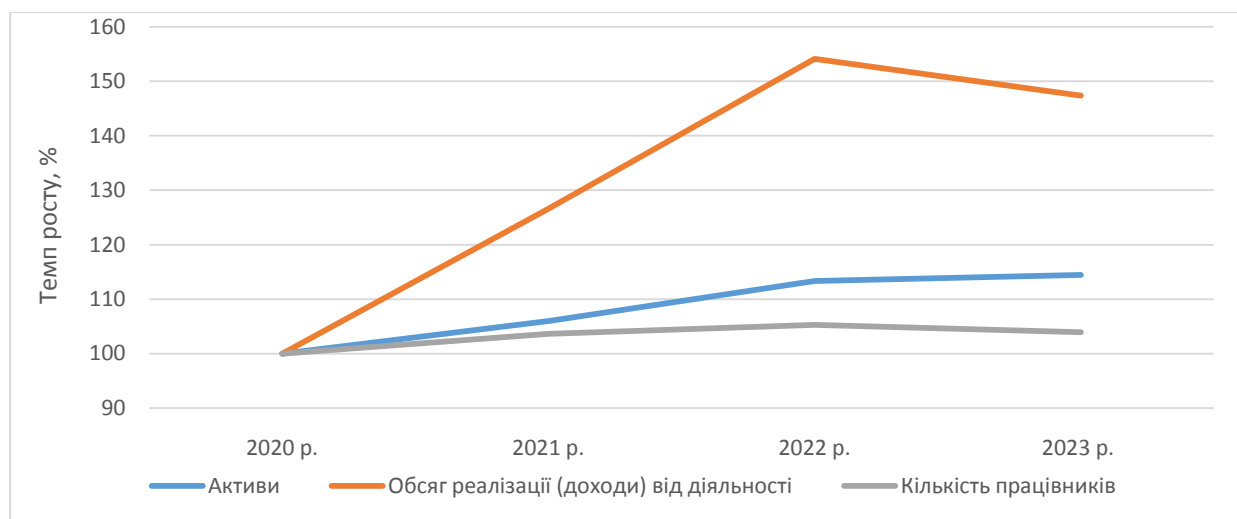

Рис. 2. Динаміка основних макропоказників діяльності 100 найбільших ТНК

Джерело: сформовано авторами на основі [17].

За цей період активи ТНК збільшились на 14,47% при зростанні на 6 % у 2021 р. та на 7%, у 2022 р., яке змінилось у 2023 р. уповільненням приросту до 1%. Протягом 2020-2023 рр. обсяги активів, що перебувають у власності 100 найбільших нефінансових ТНК та розміщені за межами країни реєстрації (базування) у закордонних підрозділах ТНК, збільшились на 5% (табл. 2).

Таблиця 2. Основні макроказники діяльності 100 найбільших ТНК у світі (у млрд дол. США)

Показники		2020 р.	2021 р.	2022 р.	2023 р.
Активи	розміщені за межами країни реєстрації ТНК	9765	10 449	10 127	10 230
	у країні реєстрації ТНК	8489	8 902	10 566	10 665
Обсяги реалізації продукції (доходи від діяльності)	на зовнішніх (зарубіжних) ринках	5203	6 703	7 438	6 965
	на внутрішньому ринку (у країні реєстрації)	3999	4 949	6 744	6 596
Кількість працівників	у закордонних підрозділах ТНК	9261	8 998	9 096	9 553
	у національних (базових) підрозділах ТНК	10132	11 102	11 316	10 606

Джерело: сформовано авторами на основі [13; 17].

Водночас активи, розташовані у країнах реєстрації, зросли на 26% за три роки, що зумовило відповідне підвищення частки внутрішнього компоненту в загальній структурі активів внаслідок зростання внутрішніх інвестицій та реінтеграції частини операцій у національні юрисдикції.

При цьому до числа десяти нефінансових ТНК з найбільшими обсягами іноземних активів входять Toyota Motor (питома вага активів у закордонних підрозділах у 2023 р. становить 72,6%), Shell (91,3%), Volkswagen Group (42,8), Deutsche Telekom (86,7%), TotalEnergies (88%), BP (British Petroleum) (83,2%), Stellantis (91,1%), Exxon Mobil 50,3%), Anheuser-Busch InBev (85,05%), Microsoft (38,91%) (табл. 3).

Таблиця 3. Топ-10 нефінансових транснаціональних корпорацій світу, ранжованих за обсягом іноземних активів, 2023 р.

№ п/п	ТНК	Країна походження (реєстрації)	Активи		Обсяги реалізації		Кількість працівників	
			Закордонні	Загальні	Закордонні	Загальні	Закордонні	Загальні
1.	Toyota Motor	Japan	432 593	596 039	241 505	312 040	174 571	380 793
2.	Shell	United Kingdom	370 409	405 810	265 423	309 186	72 000	103 000
3.	Volkswagen Group	Germany	283 902	663 357	283 994	348 490	391 025	684 025
4.	Deutsche Telekom	Germany	258 794	320 779	93 262	121 075	121 052	199 652
5.	TotalEnergies	France	250 281	284 008	164 216	214 525	67 579	102 579
6.	BP	United Kingdom	234 688	279 977	166 160	205 196	33 300	87 800
7.	Stellantis	Netherlands	203 262	223 346	192 044	204 957	123 064	258 275
8.	Exxon Mobil	United States	189 245	376 317	156 243	334 697	39 360	62 000
9.	Anheuser-Busch InBev	Belgium	186 777	219 614	49 766	58 181	133 529	154 540
10.	Microsoft	United States	160 309	411 976	105 171	211 915	101 000	221 000

Джерело: сформовано авторами на основі [17].

Обсяги реалізації продукції (доходи від діяльності) 100 найбільших нефінансових ТНК за досліджуваний період зросли на 47% при

максимальному збільшенні у 2021 р. на 27%. У 2022 р. темп приросту зменшується до 22%, а у 2023 р. доходи від діяльності 100 найбільших ТНК зменшуються на 4 % в порівнянні з попереднім роком внаслідок посилення геоекономічної напруги, порушення глобальних ланцюгів постачання, зростання витрат на логістику.

Доходи, сформовані за рахунок операцій, здійснених закордонними підрозділами ТНК, протягом 2020-2023 рр. зросли на 33,9%, а реалізація продукції на внутрішніх ринках (у країні реєстрації ТНК) збільшилась на 64,9% внаслідок переорієнтації частини бізнес-операцій ТНК на національні економіки.

Управління людським капіталом транснаціональної корпорації потребує координації роботи команд у різних територіальних підрозділах на основі забезпечення ефективної взаємодії, комунікації між різними підрозділами та формування єдиної корпоративної культури, що вимагає адаптації та гнучкості в умовах глобальних викликів. Зменшення кількості працівників у країнах базування на 6,3% протягом 2020-2023 рр. частково компенсувалося зростанням зовнішньої зайнятості у закордонних підрозділах у період на 3,2%. Внаслідок цього загальна чисельність персоналу збільшилась незначною мірою – на 4%. Перевищення темпів зростання обсягів реалізації та активів над приростом чисельності персоналу вказує на оптимізацію діяльності ТНК.

Загалом динаміка показників свідчить про збереження високого рівня економічної активності ТНК із поступовим переходом до нових, більш гнучких інвестиційних та операційних моделей, що поєднують глобальну присутність з регіональним фокусом. Такий підхід забезпечує підвищення ефективності діяльності, компаній, скорочення трансакційних витрат і зниження ризиків, пов'язаних з міжнародними конфліктами та порушенням глобальних ланцюгів постачання.

Завдяки стратегічним злиттям та поглинанням ТНК можуть розширити свою частку ринку, диверсифікувати свої портфелі та усунути конкуренцію.

ТНК часто мають доступ до світових ринків капіталу, що дозволяє їм залучати кошти на вигідних умовах та додатково зміцнювати свою фінансову силу. Крім того, ТНК активно використовують різноманітні форми прямого інвестування, зокрема: оголошення «зелених» проєктів (greenfield projects), угоди з міжнародного фінансування інвестиційних проєктів (international project finance deals) та транскордонні злиття і поглинання (cross-border mergers and acquisitions – M&As) тощо (рис. 3).

Рис. 3 Кількісні показники основних форм прямих іноземних інвестицій, що реалізують ТНК

Джерело: сформовано на основі [13; 17].

Протягом 2020-2023 рр. кількість greenfields-проєктів у світі збільшилось на 115%, а за період 2014-2023 рр. було реалізовано 10787 проєктів, з яких 2720 у сфері технологій, 1826 у автомобілебудуванні, 1035 у важкій промисловості. Зокрема, компанія ExxonMobil у 2023 р. інвестувала 110 мільйонів доларів США у будівництво заводу з виробництва мастильних матеріалів у штаті Махараштра в Індії, який має розпочати роботу наприкінці 2025 р. [18].

У 2020-2021 р.р. спостерігається зростання в 2,5 рази угод з міжнародного фінансування з 585 до 1440, а за період 2021-2023 р. внаслідок

змін у фінансових умовах (зокрема зростанням облікових ставок), підвищення інфляційних ризиків та потреби у гнучких механізмах залучення капіталу кількість угод з міжнародного фінансування зменшились з 1440 до 958. Зокрема, прикладом угоди з міжнародного фінансування інвестиційних проєктів є інвестиції DigitalBridge та Silver Lake у розмірі 9,2 млрд доларів США в акціонерний капітал Vantage Data Centers, завершені у червні 2024 р. [19].

Кількість M&As за цей період зменшилась на 20% внаслідок скорочення глобальної інтеграції капіталу, посилення захисту стратегічних активів на національному рівні та загальну обережність інвесторів у період геополітичної нестабільності. Одним з прикладів M&As є оголошення Google у грудні 2024 р. про нове партнерство з розробником чистої енергії Intersect Power та з TPG, яка планує інвестувати 20 млрд. дол. в інфраструктуру відновлюваної енергетики до 2030 р., щоб забезпечити будівництво нових потужностей центрів обробки даних у США, що працюють на чистій енергії [19].

Загалом відбувається активізація інвестиційної діяльності ТНК в напрямку збільшення частки «зелених» проєктів, які є менш ризиковими та більш контрольованими для інвесторів у нестабільному середовищі.

В умовах глобальних викликів пріоритетними напрямками активізації інвестиційної діяльності ТНК є оптимізація прямих іноземних інвестицій у регіони з більш високим рівнем економічної свободи та потенціалом зростання; підвищення ефективності управління глобальними ланцюгами доданої вартості, розвиток спільного інвестування, яке дозволить диверсифікувати ризики та зміцнювати позиції на ринках. Важливим напрямом інвестиційної активності є розвиток цифрової та інноваційної інфраструктури та спрямування інвестиції у високотехнологічні сектори, що забезпечить стратегічну перевагу на глобальному ринку.

Отже, ТНК, залишаючись ключовими суб'єктами глобальної економіки, водночас є носіями викликів і можливостей. Їх інвестиційна поведінка в

умовах глобальних змін визначатиме траєкторію розвитку як окремих держав, так і світової економіки загалом.

Висновки та перспективи подальших досліджень у даному напрямі.

Проведено дослідження інвестиційної діяльності транснаціональних корпорацій в умовах зростаючих глобальних викликів підкреслило їх визначальну роль. Вони залишаються домінуючими учасниками міжнародного інвестиційного процесу, забезпечуючи понад 70-80% світових прямих іноземних інвестицій, що відображається зростанні вартості активів, створенні нових робочих місць, збільшенні обсягів реалізації продукції та формування глобальних ланцюгів доданої вартості.

Окреслено глобальні виклики, серед яких основними є геополітична нестабільність, перебої у функціонуванні логістичних систем, екологічні загрози та необхідність цифрової трансформації впливають на інвестиційну діяльність ТНК. Відзначено активне використання ТНК різноманітних форм прямого інвестування (greenfield projects, international project finance deals, cross-border mergers and acquisitions – M&As).

Інвестиційна поведінка ТНК в умовах глобальних змін визначатиме траєкторію розвитку як окремих держав, так і світової економіки загалом. Визначено пріоритетні напрями активізації інвестиційної діяльності ТНК.

Активізація інвестиційно-інноваційної діяльності ТНК у науково-дослідні та дослідно-конструкторські розробки (НДДКР) буде розглянуто у наших подальших дослідженнях.

Література

1. Писаревський М., Кірієнко С. Проблеми формування і реалізації інвестиційної діяльності ТНК в умовах цифровізації світової економіки. Економіка та суспільство. 2024. № 64. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4242>

2. Тарасевич Н. В. Роль транснаціональних корпорацій у міжнародних економічних відносинах. Науковий вісник Одеського національного економічного університету. 2022. № 8 (297). С. 89-94.

3. Жиленко К. М. Систематизація та аналіз моделей поведінки ТНК у сучасних умовах глобалізації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 17(1). С. 108-113. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_1_2018ua/26.pdf

4. Шевченко Ю. А. Інноваційна сфера як один із напрямів міжнародної інвестиційної діяльності ТНК. Актуальні проблеми економіки. 2022. № 5(251). С. 36-42. URL: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2022/05/05.22._topic_-Shevchenko-Y.A.-36-42.pdf

5. Воскобоева О. В., Ромащенко О. С. Транснаціональні корпорації в умовах глобалізації економіки України. Бізнесінформ. 2021. № 1. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-1_0-pages-21_27.pdf

6. Пугач А. М., Пугач В. А. Глобальні виміри розвитку транснаціональних корпорацій. Ефективна економіка. 2025. № 4. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6227/6300>

7. Кухарик В. Сучасні тенденції розвитку міжнародної інвестиційної діяльності ТНК. Економічний часопис Східноєвропейського національного університету ім. Л. Українки. URL: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-03-32-43>

8. Євтушенко Н. О. Прямі іноземні інвестиції: стан та перспективи розвитку. Економічний простір. 2023. № 188. URL: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1354/1304>

9. Gelsdorf K. Global Challenges and their Impact on International Humanitarian Action. OCHA, PDSB. 2010. URL: https://dev.humanitarianlibrary.org/sites/default/files/2014/10/Global_Challenges_Policy_Brief_Jan10.pdf

10. Білик Р., Білик Д., Гаврилюк О. Глобальні виклики та їх вплив на формування міжнародної конкурентоспроможності економіки. Вісник Хмельницького національного університету. 2024. № 6. С. 645-652.

11. Прушківська Е. В., Третякова К. О. Основи розвитку новітніх форм міжнародного бізнесу в умовах глобалізації. Економічний вісник Національного гірничого університету. 2018. № 2. С. 119-125. URL: https://ev.nmu.org.ua/docs/2018/2/EV20182_119-125.pdf

12. OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment. Fifth Edition. Paris: OECD Publishing, 2025. URL: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-benchmark-definition-of-foreign-direct-investment-fifth-edition_7f05c0a3-en.html

13. UNCTAD. World Investment Report 2023. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023>

14. Давидюк Л. П., Кліщук Ю. О. Тенденції розвитку міжнародного бізнесу в Україні. Світове господарство і міжнародні економічні відносини. 2019. Вип. 37. С. 31-36. URL: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/7.pdf

15. Жиленко К. М. Систематизація та аналіз моделей поведінки ТНК у сучасних умовах глобалізації. Науковий вісник Ужгородського національного університету. 2018. Вип. 17(1). С. 108-113.

16. Які компанії заробили найбільше у 2024. URL: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/yaki-kompanii-zarobyly-naibilshe-u-2024>

17. World Investment Report 2024. World Trade Organization. URL: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024>

18. ExxonMobil breaks ground on first greenfield investment in India. URL: <https://corporate.exxonmobil.com/locations/india/newsroom/exxonmobil-breaks-ground-on-first-greenfield-investment-in-india>

19. PwC. Global M&A trends. URL: <https://www.pwc.com/gx/en/services/deals/trends.html#geopolitics-accordion-dealmaker-considerations>

References

1. Pisarevsky, M. and Kiriienko, S. (2024), "Problems of formation and implementation of investment activity of TNCs in conditions of digitalization of the world economy" *Economy and society*, vol. 64. available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4242> (Accessed 05 June 2025).
2. Tarasevich, N. V. (2022), "The role of transnational corporations in international economic relations", *Scientific Bulletin of the Odessa National Economic University: collection of scientific works*, vol. 8 (297), pp. 89-94.
3. Zhilenko, K. M. (2018), "Systematization and analysis of models of behavior of TNCs in modern conditions of globalization" *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University*, vol. 1, no. 17(1), available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/17_1_2018ua/26.pdf (Accessed 05 June 2025).
4. Shevchenko, Y. A. (2022), "Innovation sphere as one of the directions of international investment activity of TNCs", *Current problems of economy*, vol. 5, available at: https://eco-science.net/wp-content/uploads/2022/05/05.22._topic_-Shevchenko-Y.A.-36-42.pdf (Accessed 05 June 2025).
5. Voskoboeva, O. V. and Romashchenko, O. S (2021), "Transnational corporations in the conditions of globalization of the Ukrainian economy", *Businessinform*, vol. 1, available at: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2021-1_0-pages-21_27.pdf (Accessed 05 June 2025).
6. Puhach, A. M. and Puhach, V. A. (2025), "Global dimensions of the development of transnational corporations", *Effective economy*, vol. 4, available at: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/6227/6300> (Accessed 05 June 2025).
7. Kukharyk, V. (2020), "Current trends in the development of international investment activities of TNCs", *Economic Journal of the L. Ukrainka Eastern European National University*, available at: <https://doi.org/10.29038/2411-4014-2020-03-32-43> (Accessed 05 June 2025).

8. Yevtushenko, N. O. (2023), "Foreign direct investments: status and prospects of development" *Economic Space*, vol. 188, available at: <https://prostir.pdaba.dp.ua/index.php/journal/article/view/1354/1304> (Accessed 05 June 2025).

9. Gelsdorf, K. (2010), "Global Challenges and their Impact on International Humanitarian Action", OCHA, PDSB, available at: https://dev.humanitarianlibrary.org/sites/default/files/2014/10/Global_Challenges_Policy_Brief_Jan10.pdf (Accessed 05 June 2025).

10. Bilyk, R., Bilyk, D. and Havryliuk, O. (2024), "Global challenges and their impact on the formation of international competitiveness of the economy", *Bulletin of Khmelnytsky National University*, vol. 6, pp. 645-652.

11. Prushkivska, E. V. and Tretiakova, K. O. (2018), "Fundamentals of the development of new forms of international business in the context of globalization", *Economic Bulletin of the National Mining University*, vol. 2, available at: https://ev.nmu.org.ua/docs/2018/2/EV20182_119-125.pdf (Accessed 05 June 2025).

12. OECD (2025), "OECD Benchmark Definition of Foreign Direct Investment (Fifth Edition)", *OECD Publishing*, available at: https://www.oecd.org/en/publications/oecd-benchmark-definition-of-foreign-direct-investment-fifth-edition_7f05c0a3-en.html (Accessed 05 June 2025).

13. UNCTAD (2023), "World Investment Report 2023", available at: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2023> (Accessed 05 June 2025).

14. Davyduk, L. P. and Klishchuk, Y. O. (2019), "Trends in the development of international business in Ukraine", *World economy and international economic relations*, vol. 37, available at: http://www.market-infr.od.ua/journals/2019/37_2019_ukr/7.pdf (Accessed 05 June 2025).

15. Zhylenko, K. M. (2018), "Systematization and analysis of models of behavior of multinational corporations in modern conditions of globalization", *Scientific Bulletin of Uzhgorod National University*, vol. 17(1), pp.108-113.

16. Finance.ua. (2024), “Which companies earned the most in 2024?”, available at: <https://finance.ua/ua/goodtoknow/yaki-kompanii-zarobyly-naibilshe-u-2024> (Accessed 05 June 2025).

17. UNCTAD. (2024), “World Investment Report”, *World Trade Organization*, available at: <https://unctad.org/publication/world-investment-report-2024> (Accessed 05 June 2025).

18. ExxonMobil. (2025), “ExxonMobil breaks ground on first greenfield investment in India”, available at: <https://corporate.exxonmobil.com/locations/india/newsroom/exxonmobil-breaks-ground-on-first-greenfield-investment-in-india>

19. PwC. (2025), “Global M&A trends”, available at: <https://www.pwc.com/gx/en/services/deals/trends.html#geopolitics-accordion-dealmaker-considerations>

Стаття надійшла до редакції 15.06.2025 р.